

Sygn. I C 2693/15 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział I Cywilny

Przewodniczący : SSR Monika Drzewiecka

Protokolant : sekr. sądowy Ewa Krajewska

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2016 r. na rozprawie

sprawy z powództwa : (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko : D. G.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego D. G. na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 626,74 zł (sześćset dwadzieścia sześć złotych siedemdziesiąt cztery grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 09 września 2015r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od pozwanego D. G. na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 136,20 zł (sto trzydzieści sześć złotych dwadzieścia groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. wyrokowi w punktach 1 i 3 nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

UZASADNIENIE

W dniu 09 września 2015 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., wytoczył w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko D. G. powództwo o zapłatę 1.038,34 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w dniu 23 lutego 2015 roku udzielił pozwanemu pożyczki w kwocie 1.000 zł (stanowiącej kredyt konsumencki), którą pozwany zobowiązał się zwrócić zgodnie z harmonogramem spłat oraz umownymi odsetkami w wysokości 9% w stosunku rocznym. Dodatkowo pozwany zobowiązał się płacić wraz z każdą ratą pożyczki opłatę administracyjną w wysokości 15 zł miesięcznie oraz opłatę przygotowawczą w wysokości 390 zł, rozdzielaną proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i uiszczaną częściowo z każdą ratą w terminach spłaty pożyczki.

Zadłużenie pozwanego z tytułu umowy pożyczki na dzień wniesienia pozwu wynosi 1.038,34 zł, w tym a) 626,74 zł kwota niespłaconych rat kapitałowych z harmonogramu spłaty od umowy pożyczki, b) 13,60 zł skapitalizowana kwota odsetek, c) kwota 98 zł tytułem kosztów przygotowania i wysyłki monitu, d) 75 zł tytułem kosztu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, e) 195 zł opłata przygotowawcza, f) 30 zł opłata administracyjna. Umowa pożyczki została rozwiązana przez powoda pismem z dnia 27 lipca 2015r. za 2 tygodniowym wypowiedzeniem, z uwagi na opóźnienie w spłacie zadłużenia przekraczającego 60 dni, z dniem 10 sierpnia 2015r. ze skutkiem prawnym natychmiastowej wymagalności wszystkich należności umowy z dniem 11 sierpnia 2015r. Pomimo wezwania do zapłaty pozwana nie uregulowała zadłużenia dochodzonego przedmiotowym powództwem.

W dniu 14 października 2015 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, wobec stwierdzonego braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi.

Powód uzupełnił braki formalne pozwu w postępowaniu uproszczonym w terminie.

Pozwany prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy, nie stawiał się, nie złożył odpowiedzi na pozew, nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 maja 2015 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. udzielił pozwanemu D. G. pożyczki w kwocie 1.000 zł (kredytu konsumenckiego), na okres 6 miesięcy, którą pozwany zobowiązał się zwrócić zgodnie z harmonogramem spłat, w miesięcznych ratach (do 26 sierpnia 2015 roku) wraz z umownymi odsetkami w wysokości 9% w stosunku rocznym.

W umowie zastrzeżono także, że w przypadku braku spłaty rat lub odsetek w terminie, należności przeterminowane będą oprocentowane według stawki odsetek umownych równej czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego w stosunku rocznym. Dodatkowo pozwany zobowiązał się płacić wraz z każdą ratą pożyczki opłatę administracyjną w wysokości 15 zł miesięcznie oraz opłatę przygotowawczą w wysokości 390 zł, rozdzielaną proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i uiszczaną częściowo z każdą ratą w terminach spłaty pożyczki.

W umowie zastrzeżono także, że w przypadku opóźnienia pożyczkobiorcy w spłacie rat pożyczki, pożyczkodawca jest uprawniony do podjęcia działań upominawczo-windykacyjnych, we wskazanej kolejności, których koszt każdorazowo ponosi pożyczkobiorca, w tym:

- a) za koszt przygotowania i wysyłki pierwszego monitu zastrzeżono opłatę w wysokości 25 zł,
- b) za koszt przygotowania i wysyłki wezwania do zapłaty zastrzeżono opłatę w wysokości 49 zł,
- c) za koszt przygotowania i wysyłki ostatecznego wezwania do zapłaty zastrzeżono opłatę w wysokości 49 zł,
- d) za koszt przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego zastrzeżono opłatę w wysokości 75 zł (pkt 13 umowy).

Zgodnie z umową, pożyczkodawca mógł rozwiązać umowę z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia w przypadku opóźnienia pożyczkobiorcy ze spłatą zadłużenia, przekraczającego 60 dni, przy czym zastrzeżono, że dla skuteczności wypowiedzenia konieczne jest doręczenia oświadczenia o wypowiedzeniu w formie pisemnej (pkt 15 umowy).

Dowód: okoliczności bezsporne, umowa pożyczki – k. 19-25; pismo z dnia 24 lutego 2015r. – k. 26.

Pozwany nie dokonywał terminowej spłaty pożyczki. Pismem z dnia 08 czerwca 2015 roku powód wezwał pozwanego do zapłaty zadłużenia w wysokości 176,75 zł w terminie do dnia 15 czerwca 2015 roku, w tym do zapłaty kwoty 25 zł tytułem opłaty za przedmiotowy monit.

W dniu 24 czerwca 2015 roku powód skierował do pozwanego wezwanie do zapłaty zadłużenia w wysokości 175,75 zł w terminie do dnia 01 lipca 2015 roku, w tym do zapłaty kwoty 49 zł za przedmiotowe wezwanie do zapłaty.

W dniu 10 lipca 2015 roku powód skierował do pozwanego ostateczne wezwanie do zapłaty zadłużenia w wysokości 475,24 zł w terminie do dnia 17 lipca 2015 roku, w tym do zapłaty kwoty 49 zł za przedmiotowe ostateczne wezwanie do zapłaty.

W dniu 27 lipca 2015 roku powód skierował do pozwanego pismo z wypowiedzeniem umowy pożyczki, z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia, wzywając do zapłaty całego zadłużenia w wysokości 1.046,65 zł, które z chwilą rozwiązania umowy stało się wymagalne (w tym 173 zł za monit i wezwania do zapłaty).

Dowód: monit i wezwania do zapłaty – k. 27-29; wypowiedzenie umowy – k. 30-31

Mimo wezwania do zapłaty, do dnia wyrokowania pozwany nie zapłacił powodowi kwoty dochodzonej pozwem w wysokości 1.038,34 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 09 września 2015 roku (od dnia wniesienia pozwu) do dnia zapłaty.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 339 § 1 k.p.c. jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny, o czym stanowi art. 339 § 1 k.p.c. Na mocy art. 339 § 2 k.p.c. wydając wyrok zaoczny, przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Niezależnie od wynikającego z art. 339 § 2 k.p.c. domniemania prawdziwości twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, Sąd ma każdorazowo obowiązek krytycznego ustosunkowania się do jego twierdzeń z punktu widzenia ich ewentualnej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. W przypadku wątpliwości w tym przedmiocie Sąd nie może wydać wyroku zaocznego, opierając się tylko na twierdzeniach powoda o okolicznościach faktycznych. Należy wówczas przeprowadzić postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia powstałych wątpliwości (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1998r., sygn. akt I CKU 85/98; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., sygn. akt I CKU 115/97).

Przytoczone w pozwie twierdzenia budziły poważne wątpliwości Sądu, wobec czego uznano za konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego, co ograniczyło się w zasadzie do dopuszczenia dowodu z dokumentów złożonych przez stronę powodową.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, który nie był kwestionowany przez żadną ze stron procesu.

Na podstawie zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów nie budzi wątpliwości okoliczność, że powoda i pozwanego łączyła umowa pożyczki. Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ustawodawca wskazał w art. 385¹ § 3 k.c., że niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Jednocześnie stosownie do art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Oznacza to, że w znacznej liczbie przypadków ciężar dowodu będzie spoczywał na przedsiębiorcy udzielającym pożyczki.

O rażącym naruszeniu interesów konsumenta można mówić w sytuacji nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku zobowiązaniowym, natomiast działanie wbrew dobremu

obyczajom będzie miało miejsce wtedy, gdy w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego partner konsumenta tworzy takie klauzule umowne, które godzą w równowagę kontraktową stosunku.

Zdaniem Sądu, dodatkowe koszty pożyczki obejmujące opłatę przygotowawczą, opłatę administracyjną i koszty działań upominawczo-windykacyjnych zostały określone na zawyżonym, nieznajdującym żadnego uzasadnienia, poziomie. Opłaty te zostały ustalone w stałej zryczałtowanej kwocie, niezależnie od faktycznie poniesionych wydatków, przez co dochodzi do braku ekwiwalentności świadczeń stron umowy pożyczki i skutkuje bezpodstawnym wzbogaceniem się strony powodowej. Wprowadzenie przez powoda opłat w wysokości wskazanej w umowie godziło w dobre i uczciwe praktyki kupieckie oraz w sposób rażąco naruszało interes pozwanej jako konsumenta.

Nawet jeśli przyjąć, że zapisy umowy pożyczki przewidujące obowiązek ponoszenia dodatkowych opłat nie stanowią niedozwolonych klauzul umownych, to są one sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Wprawdzie wysokość opłaty przygotowawczej, opłaty administracyjnej i kosztów działań upominawczo-windykacyjnych została ustalona umową pożyczki, a pozwana, składając podpis pod umową, zgodziła się na ich ponoszenie, to jednak swoboda umów nie jest całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. Zgodnie z art. 353¹ k.p.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Analizując zasadność poszczególnych opłat dodatkowych, należy zauważyć, że strona powodowa nie wykazała w toku niniejszego postępowania dwóch okoliczności – po pierwsze, aby opłaty te były rzeczywiście niezbędne z punktu widzenia realizacji obowiązków umowy pożyczki, a po drugie, że poniosła je w wysokości wskazanej w umowie pożyczki. Opłata przygotowawcza w kwocie 390 złotych miała służyć pokryciu poniesionych przez pożyczkodawcę kosztów czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, do których przykładowo należały koszt obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta oraz badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Powód nie podał nawet, czy i ewentualnie w jaki sposób zweryfikował zdolność kredytową strony pozwanej ani nie wskazał, że poniósł z tego tytułu jakiegokolwiek wydatki. Zawarcie przez strony umowy następowało przez doręczenie pozwanemu przesyłką kurierską podpisanych przez stronę powodową dwóch egzemplarzy umowy, zaś zadanie pozwanego ograniczało się do zapoznania się z treścią umowy, złożenia na jednym z egzemplarzy swojego podpisu oraz przekazania podpisanej przez siebie umowy kurierowi, który zwracał ją stronie powodowej. Koszt przesyłki kurierskiej można byłoby bez wątplenia uznać za zasadny, jednakże powód nie przedstawił żadnego dowodu wskazującego, jakie wydatki były związane z doręczeniem pozwanemu umowy i odebraniem podpisanego egzemplarza. W ocenie Sądu, nie można w tym zakresie opierać się wyłącznie na twierdzeniach powoda i samym zapisie umownym. Pozwany dokonała na rzecz strony powodowej wpłaty kwoty 195 złotych z tytułu opłaty przygotowawczej (skoro w ramach opłaty przygotowawczej powód dochodził jedynie kwoty 195 złotych). Mając na względzie obowiązujące na rynku ceny usług kurierskich, Sąd przyjął, iż uiszczona przez pozwanego część opłaty przygotowawczej z całą pewnością była wystarczająca na pokrycie kosztów doręczenia jej umowy pożyczki.

Opłata administracyjna miała natomiast charakter comiesięcznej opłaty w wysokości 15 złotych i obejmowała czynności związane z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta, a także usługi contact center dla klienta oraz wysyłki komunikatów sms. Czynności te stanowią przejaw bieżącej działalności powoda jako podmiotu zajmującego się profesjonalnie udzielaniem pożyczek. Opłata ta powinna, podobnie jak w przypadku opłaty przygotowawczej, obciążać pozwanego jedynie w zakresie rzeczywiście poniesionych wydatków, których z całą pewnością nie stanowi gotowość do obsługi wniosków klienta, infolinii (contact center) czy wysyłania wiadomości sms. Powód nawet nie wskazywał, że tego rodzaju czynności były na rzecz pozwanej wykonywane. Samo zarządzanie kontem umowy i sprawdzanie terminowości płatności są czynnościami prostymi, niewymagającymi dużego nakładu czasu i pracy oraz w zasadzie polegają na sprawdzeniu, czy rata pożyczki wpłynęła na rachunek strony powodowej w terminie określonym w harmonogramie spłat.

Istotne jest przy tym, że zgodnie z harmonogramem spłat (vide: k. 20) pozwany zobowiązał się zwrócić pożyczkę w 6 comiesięcznych ratach, a wysokość jednej z nich wynosiła od 247,92 złotych do 254,31 złotych. Opłata administracyjna miała być płatna każdorazowo co miesiąc, a opłata przygotowawcza rozłożona proporcjonalnie do liczby rat pożyczki

i uiszczana częściowo z każdą ratą. Obie wspomniane opłaty w skali jednego miesiąca wynosiły 80 złotych, podczas gdy rata kapitału pożyczki – 166,67 złotych. Zestawienie powyższych danych jednoznacznie pokazuje, że dodatkowe opłaty obciążające pozwanego stanowią ok. 48% kapitału pożyczki.

Sąd nie znalazł również podstawy do obciążenia pozwanego kosztami działań określonych w umowie pożyczki jako upominawczo-windykacyjne. Nawiązując do treści umowy pożyczki z dnia 23 lutego 2015r., należy wskazać, że w pkt. 13 określono uprawnienie strony powodowej do obciążenia pożyczkobiorcy w przypadku opóźnienia w terminowej spłacie zadłużenia kosztami działań upominawczo-windykacyjnych. Zastrzeżone przez stronę powodową koszty obejmują koszty sporządzenia i wysłania pism wzywających do zapłaty bądź przypominających o tym obowiązku i wynoszą 25 złotych lub 49 złotych, w zależności od tego, które z rzędu stanowią pismo wysłane do pożyczkobiorcy. Zdaniem Sądu, koszty te nie przystają w żaden sposób do obowiązujących powszechnie w obrocie gospodarczym kosztów wspomnianych czynności. Są to koszty nadmierne, a wręcz nawet rażąco wygórowane, nie mają żadnego racjonalnego uzasadnienia i ekonomicznego powiązania z faktycznie poniesionymi wydatkami. Powód narzucił pozwanej zawyżony taryfikator opłat, kierując się wyłącznie własnym partykularnym interesem. Opłaty te stanowiły nie tylko niczym nieuzasadnioną dolegliwość dla konsumenta, ale przede wszystkim zostały pomyślane jako źródło dodatkowego zarobkowania dla pożyczkodawcy. Dla przykładu można tutaj wskazać koszt przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego w kwocie 75 złotych. Umowa pożyczki z dnia 09 września 2015r. nie zawiera definicji postępowania windykacyjnego, nie wskazuje, na czym miałyby ono polegać i jakie czynności w jego ramach miałyby być podejmowane, co pozwoliłoby zweryfikować wysokość kosztów w tym przedmiocie. Co więcej, już skierowanie do pożyczkobiorcy monitu i wezwań do zapłaty stanowi przejaw działań windykacyjnych, a więc takich, które zmierzają do wyegzekwowania od dłużnika należnego wierzycielowi świadczenia. Po skierowaniu do pozwanej ostatecznego wezwania do zapłaty i braku spłaty zadłużenia strona powodowa skierowała sprawę na drogę postępowania sądowego, domagając się jednocześnie zasądzenia od strony pozwanej poniesionych z tego tytułu kosztów. Opłata została naliczona w sposób automatyczny po upływie terminu zapłaty określonego w ostatecznym wezwaniu do zapłaty, mimo że faktycznie żadne dalsze działania windykacyjne nie były prowadzone, a przynajmniej nic takiego nie zostało wykazane w niniejszym postępowaniu. W ocenie Sądu, brak jest podstaw do przerzucania na pożyczkobiorcę kosztów prowadzenia windykacji przedsądowej przez podmiot zajmujący się zawodowo udzielaniem pożyczek. Koszty takowe są bowiem związane z normalnym ryzykiem prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług finansowych i powinny być wliczone przez przedsiębiorcę w koszty bieżącej działalności (każdy pożyczkodawca będący przedsiębiorcą musi się liczyć z tym, że będzie musiał podejmować działania mające na celu odzyskanie udzielonej pożyczki).

Podsumowując powyższe rozważania, Sąd uznał za słuszne żądanie w zakresie kwoty 626,74 złotych (sumy niespłaconych rat kapitałowych zgodnie z harmonogramem spłaty).

A zatem Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 626,74 zł na podstawie art. 720 § 1 k.c. (vide: pkt. 1 sentencji wyroku). W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu jako pozbawione usprawiedliwionych podstaw. Z jednej strony Sąd uznał, że postanowienia umowy pożyczki nakładające na pozwaną obowiązek uiszczenia opłaty przygotowawczej, opłaty administracyjnej i kosztów działań upominawczo-windykacyjnych stanowią niedozwolone klauzule umowne, a z drugiej są sprzeczne z zasadami współzycia społecznego ograniczającymi swobodę umów (vide: pkt 2 sentencji wyroku).

O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z art. 481 § 1 k.c. oraz art. 482 § 1 k.c., uwzględniając w tym zakresie żądanie pozwu. Zgodnie z przywołanym jako pierwszy przepisem jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Stosownie zaś do art. 482 § 1 k.c. od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy (vide: pkt 1 sentencji postanowienia).

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

W niniejszym postępowaniu powód dochodził zapłaty kwoty 1.038,34 złotych, a ostatecznie utrzymał się z żądaniem w wysokości 626,74 złotych. Oznacza to, że powód wygrał proces w ok. 60%, a pozwany – w ok. 40%.

W skład kosztów procesu poniesionych przez stronę powodową wchodzi: opłata sądowa od pozwu w kwocie 30 złotych, koszt zastępstwa procesowego w kwocie 180 złotych oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych. Z kolei pozwany nie poniósł żadnych kosztów procesu.

Tym samym powodowi należy się zwrot 60% kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, czyli kwota 136,20 złotych. Taką właśnie kwotę zasądzone na jego rzecz od pozwanego tytułem zwrotu kosztów procesu (vide: pkt 3 sentencji wyroku).

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Zgodnie z przywołanym przepisem sąd z urzędu nada wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli wyrok uwzględniający powództwo jest zaoczny. Rygor ten nadano również w zakresie zasądzonych kosztów procesu (vide: pkt. 4 sentencji wyroku).